

Delitiae Italiae
Caspar Ens

Dat v. capittel.

Gemeyne coutingen zijnde ter herbergen.

Robrecht, Simon, den *weert*, ende andere.

A. Godt beware u voor ongeluck heer *weert*.

B. Zijt willecome mijn heeren.

A. Sullen wy hier wel herbergen voor desen nacht?

B. Ja, ghy trouwens mijn heeren.
Hoe veel zijdy.

A. Wy zijn ons sessen te hoove.

B. Wij hebben *logijs* genoeg voor driemael so vele. *Sidt af /* alst u belieft.

A. Hebdy goede stallinghe goet hoy

goede haver,
ende goeden *legher*,
hebdy goeden wijn?

B. Den besten van der stadt: ghy *sulter* af proeven.

A. Hebdy wat t'eten?

B. Ja ic, mijn heeren sidt slechts af, want ghy en sult niet gebreck hebben.

A. *Tracteert* ons wel want wy zijn moede, ende half doot van honger ende dorst.

B. Mijn heeren, ghy sult wel getracteert worden, ende u peerden oock.

A. Tis wel gheseyt, wrijft mijn peert te degen als ghijt ontsadelt hebt

ontvlecht den steert
maeckt hem goeden *legher*
neemt synen halster die inden
sadel-buydel is: *hevet* genen,
so coopter eenen, ick sal u
u gelt weder geven, ende ghy sult
u *drinckgelt* hebben.

C. Mijn heere, daer en sal geen gebreck aen zijn: heeft u peert gedroncken?

A. Neent, maer en legdet noch niet te drincken, want het is noch te heet, ghy soudet doen *dempich* worden. Leydet wat, ende alst een *luttel* gegeten sal hebben, so sult ghijt te drincken leyden.

Besiet of de ringelen niet gebroken en zijn: brengt mijn *bojet*

Il V. Capitulo,

Ragionamenti familire sendo ne l'hosteria.

Roberto, Simone, l'Hoste, & altri.

A. Dio vi guardà di male, messer l'hosté.

B. Siate i benvenuti signori mici.

A. Allogieremo nos qui dentro questa notte?

B. Mai di si, signor mio. Quanti siete voi?

A. Siamo noi sei di compagnia.

B. Abbiamo allogiamento assai per tre volte tanto. Smontate quando vi piace.

A. Havete voi buona stalla, bon feno,
buona biado,
buona lettiera,
havete del buon vino?

B. Il migliore di questa terra: voi ne proverete.

A. Havete qualche cosa da mangiare?

B. Signor si: smontate solamente, perche non vi mancherà nulla.

A. Trattato bene, perche siamo stanchè & mezzo morte di fame & disete.

B. Signori, voi sarete beni trattato, & vostri cavalli ancora.

A. Voi dite bene, fregate ben il mio cavallo: levata la stella,

scogliete la coda,
fategli buona lettiera
pigliate il suo capestro, ch'e nella
borsa della sella: se nonne ha,
comprateno uno: vi renderó vostri
danari, & haveri la tua mancia.

C. Signor mio, non ci sara fallo: costro cavallo bevuto? ha.

A. Non gia, ma non gli dare ancora à bere, perche é ancora trooppo che gli causereste calda il malo d'acqua, menale un poco, & quando hava mangiato qualche poco, lo menerai a bere.

Guarda ce le cingie non sono rotte: porta mi la mia valigina che pende

algemene gesprekken

waard

Met hoeveel bent u?
slaapplek
Stijg af

strooisel

zult het er

Herberg

heeft het

fooj

benauwd

beetje

koffer

die aen de *zadelboom* hangt: treect mijne leersen wt, ende maectse schoon, dan legter de *scruyp-hosen* inne.

C. Tsal gedaen worden mijn heere: believet u nu ten avontmael te comen.

A. Ghy segt wel, ghy zijt een goed *geselle*: nu wel, laet ons gaen ick ben al gereet.

D. Ick gae uut eten, ist dat yemant na my vraecht, ghy sult my vinden ten huysen vanden *tresorier*, oft segt hun dat ick terstont na den avontmale weder comen sal.

A. Hoort hier: morgen vroech eer ghy mijn peert te drincken leyt, so leyt het *totten* houfsmid, ende dat hi toesie dat hijs niet en *vernagele*.

D. Mijn heeren, en vergetet my niet te brengen, ende ick sal u alle gelijk *bescheyt* doen.

A. Sekers, ghy hebt groot ongeluck, so goeden geselschap te breken.

D. Daer en is ghenen raet toe, ick sal u morghen al den dach gheselschap houden.

A. Wat volck is daer binnen?

C. Tzijn gasten.

A. Van waer zijnde?

C. Van deser stadt: believet u met hen *teten*?

A. *Het is ons alleleens*.

B. Godt seggen u mijn heeren.

E. Ick bedancke u mijnen weert.

B. Ick bidde u maectt goede ciere van tghene datter is, ende en spaert den wijn niet, want het is heet. Keldermeester, tapt een *vyerken* rooden wijn, om hun te laten proeven.

Mijn gasten, wat dunckt u van desen wijn? En smaectt hy niet wel, en heeft hy niet een schoon couleur? Is hy niet wel weert datmen hem drincke?

A. Hy is schoon en goet, waer is de weerdinne?

B. Sy sal terstont comen. Maectt te wijle goede thiere van tgene dat ghy hebt: ghy sult op een ander *reyse* beter getoef worden.

A. Wy zijn seer wel heer weert, wy dancken u.

B. Mijn heere, ick brengt u.

A. Ick wachts van u heer weert, ick sal u *bescheyt* doen met goeder herten.

à l'arciene, tirami i stivalli, & nettameli, poi metti vi dentro le mie calzette.

C. E sera fatto messere: vi piace di venire hora à cena?

A. Tu dici bene, tu sei il buon compagno orsu andiamo. Io sono in ordine.

D. Vo acenar fuora, se qualchuno domanda dime, mi trove ray in casa del Thesauriero overo digli, che subito doppo cena rittorneró.

A. Ascolta, doman da mattina, prima che dar bere al mio cavallo, menale al marescalco, & che guardi bene di non inchiodarlo.

D. Signori, non dimenticate di bere à me. & io vi faró, á tutti ragione.

A. Certo, che havete gran torto, di lasciarla si buona compagnia.

D. Non ci é rimedio, vi terro compagnia domane tutto l'giorno?

A. Che gento é la dentro?

C. So no forestieri.

A. Di dove sono?

C. Di questa terra vi piace di cenar con essi?

A. A noi é tutto.

B. Bon pro vi faccia signori.

E. Vi ringrazio messer l'hoste.

B. Vi prego fate buona cera di quello che cié, non isparniate il vino, per che fa caldo. O canovaro, trahe un quarto di boccal di vino rosso, perche lo possino assaggiare.

Signori, che vi pare di questo vino? Non ha buon gusto, non ha bel colore? Non merita egli d'esser bevuto?

A. Molto bello & buono: é dove é l'hostella?

B. Ella verra subito, fate fra tanto buona cera di quello che havete, voi sarete meglio trattati un' altra volta.

A. Noi siamo bene messer l'hoste, vene ringratiamo.

B. Signor mio, io bevo a v.s.

A. Bon pro vi faccia messer l'hoste, vi faró ragione di buon cuore.

zadel

enkelsokken

gezelschap

penningmeester

tot de vastspijkert

gezegd

*te eten
Het maakt ons
niet uit.*

kwart

keer

B. Mijn heere, believe u my *oorlof* te geven dat ickt u brenge?
 A. Ic bedancke u hondert duysentmael.
 B. My dunct dat ic u eertijts gesien hebbe, maer my en staet niet wel voren waer: my dunckt dattet te Bruyssel is.
 A. Jaet seker, ick ben van Bruyssel.
 B. Ghy en sult u niet *belgen* dat ick uwen naem vraghe: hoe heet ghy?
 A. Ick heet Samson.
 B. Van wat geslacht zijdi?
 A. Van den gheslachte der Scholiers.
 B. Ghy segt waer, nu wort ick u kennende. *Hoe waerdy al?*
 A. Als uwen vrient ghereet om u vrientschap te doen.
 B. Ick bedancke u van uwen goeden wille: van waer *coemdy* nu, van over zee?
 A. Neen, ick come uut Vranckrijck, uut Enghelant, ende van Duytslandt.
 B. Wat seytmen nieuws in Vranckrijck?
 A. Sekers, niet goets.
 B. Hoe dat?
 A. Sy zijn so verhit d'een op d'ander. Dat ick eenen grouwel heb daer af te spreken.
 B. God bescherm ons vanden *inlandischen krijch*, want het is een quade plaghe maer wy moeten *verduldich* zijn, wy sullen den *peys* hebben alst Godt believe sal.
 A. Wat seytmen nieuws in dese stadt? Wat seytmen goets?
 B. Tis al goet, ick en weet niet nieuws.
 A. Mijn heeren, en belcht u niet: ik gevoel my wat sieckachtich.
 B. Mijn heere, ist dat ghy u *fierachtich* voelt so gaet u rusten, u camer is *bereedt*: Janneken maeckt goet *vyer* in zijn camer, ende dat hy geen dinck van doen en hebbe.
 A. Mijn lief, is mijn bedde gemaect? Ist goet?
 F. Jaet mijn heere, tis een goet *pluymbed*, ende de slaepplakenen zijn seer schoon.

B. Signor, vi piace e gli darmi licenza di bere a v.s.
 A. Io vi ringratio cente mila volte.
 B. Mi pare, d'havervi veduto altre volte, ma non mi posso ben ricordar, dove: parmi che fusse a Brussella.
 A. Si per certo, io sono da Brussella.
 B. Perdonatemi s'io domando del vostro nome, come vi chiamate?
 A. Ho à nome Samsone.
 B. Da qual casata siete?
 A. Della famiglia de Scolari.
 B. Voi dite il vero, adesso si che vi riconoscer. Como state?
 A. Bene come amico vostro & pronto a farvi piacere.
 B. Vi ringratio de vostro bono animo. D'onde venite hora, d'oltro al mare?
 A. No, vengo di Francia, d'Inghilterra, & d'Alemagna.
 B. Che si dice di novo in Francia?
 A. Niente di buono certe.
 B. Como cotesto?
 A. Sono talmente adirata l'uno contra l'altro, che ho horrore di parlorne.
 B. Dio ne guarda di civil guerra, per cio che é un mal flagello: ma ne bisogra haver pazienza. Havremo pace quando Dio verra.
 A. Che si dice di nevo in questa terra? Che si dice di buono?
 B. Tutto sta bene non so niente di none.
 A. Signori, perdonate mi: io mi sento un poco male.
 B. Signore, se voi vi sentire male, andare à ripostare, la vostra camera e in ordine. Giovanna, fate buon fuoco nella sua camera, & che non gli manchi nulla.
 A. Amor mia, é fatto il mio letto? É egli buono?
 F. Signor si, egli é un buon letto di piuma, & le lenzuola sono molto bianche.

toestemming

boos worden

Hoe gaat het met u?

komt u

burgeroorlog

geduldig vrede

koortsig gereed vuur

donsbed

A. Trect mijn koussen uut, ende viert mijn bedde, want ick ben seer qualick te passe: ick beve gelijck het loof op den boom. Wermt mijnen slaepdoeck ende bindt my mijn hoofd wel.

Hola, ghy bint te stijf, brengt mijn oorcussen ende deekt my wel: schuyft de gordijnen, ende *speetse met een spelle*: waer is den pisspot? waer is de *heymelickheid*?

F. Volcht my, ende ick sal u den wech wiesen: gaet daer boven al recht uut, ghy sultse vinden aen de rechte handt, ist dat *ghise* niet en siet, ghy sultse wel riecken.

Mijn heere, en belieft u niet anders?

Zijdy wel?

A. Ja ick mijn lief, doet de keerse uut, ende *coempt* wat by my.

F. Ick salse uut doen, als ick uuter cameran ben. Wat belieft u, zijdy noch niet wel?

A. Mijn hoofd leyt te *heft* een luttel, *leege den hoofteulinc* op, ick en soude so *leeghe* niet connen liggen.

Mijn lief, cust my eens: en ick sal des te beter slapen.

F. Slaept, slaept, ghy en zijt niet sieck, nu ghy spreeckt van kussen: liever te sterven, dan eenen man in zijn bedde te cussen ofte elders. Rust in Gods name, God geve u goeden nacht, ende goede ruste.

A. Danck hebt schoon dochter.

A. Tiratemi le calze, & schaldate il mio lette perch'io sto molto male: tremo come la foglia su l'arbore. Scaldatemi la scuffia & legatemi bene il capo.

verwarm

Hola, voi stringete troppe portate il capezale, & copritemi bene: tirate le cortine, & attaccatele con una spiletta: dove é l'urinale? Dove é il cesso?

pin ze met een speld vast het gemak

F. Seguite mi, & io vi mostrero il camino: montate su diritto, vei lo troverete à man destra, se non lo vedete, ben l'odorete.

gij het

Signore, vi piace altra cosa?

State voi bene?

A. Si bella figlia, spendete illume, & accostatevi di me.

kom

F. Lo ammorzeró sendo fuor di camera: he volete altro? Non state vos ancor' ben?

A. Ho il capo troppo basse alzate un poco il capezale, non potrei corricar' si basso.

laag leg het hoofd-kussen hoger

Bene mio, basciatemi una volta & io ne dormiró negligio.

F. Dormite, dormite, voi non state male, poi che voi parlate di basciare: piu tosto morrei, che di basciare un huomo nel suo letto, ne altrove. Riposate da parte di Dio, Dio vi dia la buona notte, & un buon riposo.

A. Vi ringratio bella figlia.